

Cheyenne Smaal (39) is hr-manager bij de IT-afdeling van Waternet. Ze is, voor zover ze weet, de enige transvrouw bij het bedrijf, waar zo'n 2000 mensen werken.

Juist omdat ik gepokt en gemazeld ben, word ik in mijn werk ingezet om onzichtbare teamdynamieken zichtbaar te maken. Mijn kracht is mensen die vastzitten en denken geen keuze te hebben in beweging te krijgen. Er komen hobbels, soms zelfs bergen, op je pad waar je niet op zit te wachten. Het is hoe je ermee omgaat. Als je deze obstakels ziet als lessen, als je beseft dat er altijd een keuze is, verandert je perspectief. Ik kan het weten.'

'De eerste helft van mijn leven was een hel. Ik ben geboren in Suriname als eerste zoon. We waren een arm boerengezin en er was veel huiselijk geweld. Nadat mijn vader mijn moeder had geperbeert te vermoorden, ging ik naar verschillende internaten, waar ik werd misbruikt en verwaarloosd. Ik zat onder de luizen en was vel over ben doordat wormen me overbraten. Dat is al genoeg ellende voor een kind, zul je denken, maar ik worstelde ook met mijn "identiteitsding". Vanaf mijn vierde wist

ik dat er iets niet klopte, doordat ik graag make-up droeg en liever kookte dan dat ik ging jagen of vissen. Mensen dachten dat ik homo was. Volgens hen moest ik, om te genezen, tot God bidden. En dat deed ik. Maanden achtereen. Maar beter werd ik niet. God houdt niet van mij, dacht ik.'

'Pas op mijn 18de - we woonden intussen in Nederland - kwam ik erachter dat er een naam was voor wat ik voelde. Maar ik kon nog steeds geen kant op met die gevoelens. Twee jaar later schreef ik afscheidsbriefjes aan mijn dierbaren. Voor mij hoefde het niet meer. Mijn zelfmoordpoging mislukte. Godzijdank. Want diezelfde dag keek ik naar een uitzending van Oprah Winfrey over transgenders. Zij deed mij inzien dat ik mischien anders was, maar niet ziek of gek. Zo gebeurde het dat ik op dezelfde dag dat ik dood wilde, bewust voor het leven koos. Al ging dat niet zonder slag of stoot. Ja, ik maakte promotie van typegeit naar teamleider, en ja, ik stond 's morgens met een glimlach op, maar het duurde nog jaren voor

ik was waar ik nu ben. Daarvoor moest ik eerst inzien dat ik pas de heldin van mijn eigen verhaal kon worden als ik niet meer zou handelen vanuit slachtofferschap.'

'Het was een eenzame reis. Mensen vinden van alles van je. Toch heb ik er nooit een geheim van gemaakt. Ik durf me kwetsbaar op te stellen en mensen mogen me alles vragen, mits het respectvol is. Dus vertelde ik bij sollicitatie-gesprekken altijd hoe de vork bij mij in de steel zit. In alle gevallen werd ik met een smoes afgewimpeld. Behalve bij Waternet. Het was wel pijnlijk te ontdekken dat degene die mij had aangenomen, ging rondvertellen dat er een transvrouw was komen werken. Mijn collega's wisten alleen niet wie dat was, dus werd iedere vrouw met grote handen of een hoekige kaaklijn verdacht. Niemand had in de gaten dat het om mij ging. Tot ik mijn collega's uit hun lijden verlostte. Een beetje humor en zelfspot kunnen trouwens geen kwaad. Dus roep ik dat ik ongesteld ben als ik mijn dag niet heb. Moet je verbaasd zien kijken.'

Als je, na een jarenlange strijd, van geslacht verandert, heeft dat uiteraard veel consequenties. Hoe ga je er op je werk mee om? Drie transgenders vertellen. 'Ook bij overleggen met externen verscheen ik met opgemaakte ogen en gelakte nagels. Mijn leidinggevende heeft mij nooit ofte nimmer veroordeeld.'

Door Ymke van Zwoll • Fotografie: Erik Hijweege

Na de oversteek

Humor helpt, zegt Cheyenne Smaal: 'Als ik mijn dag niet heb, zeg ik dat ik ongesteld ben. Moet je ze zien kijken.'

Micha Meinderts (39) is romanschrijver en vertaler bij een multinational in sportkleding.

Ik werd al aangesproken als meneer nog voor ik wist dat transitie mogelijk was. Ik ben 1,87, heb van nature brede schouders en draag al mijn hele leven mannenkleding. Onlangs heb ik een collega verteld dat ik bij mijn geboorte geregistreerd ben als meisje. Ik ken hem al vijf jaar, we hebben zelfs samen gewonnen. Het was hem nooit opgevallen.'

'Transmannen zijn minder zichtbaar dan transvrouwen. Ik word niet opgemerkt als vrouw. Er is me zelfs eens gevraagd spermador te zijn. Aan de ene kant is het een luxe zelf het moment te kiezen om open te zijn, aan de andere kant is casual uit de kast komen lastig. De ontboezeming komt altijd uit het niets doordat er geen twijfel is bij de ander.'

'Ik had al vroeg door dat mijn buitenkant iets anders vertelde dan mijn binnenkant, maar ik had er geen idee van hoe dat dan zat. Van mijn ouders kreeg ik alle ruimte te dragen waar ik zin in had en dingen te doen die ik leuk vond. En dus ging ik paardrijden, want dat deden cowboys ook, en

zwaardvechten, net als ridders. Lezen en schrijven deed ik ook graag. Dat ik sociaal onderontwikkeld was en weinig contact had met leeftijdsgenoten is mijn redding geweest. Daardoor werd ik er weinig mee geconfronteerd hoe de buitenwereld mij zag en kon ik in mijn bubbel leven.'

'Ik trouwde met een Amerikaanse man en ging in Amerika wonen. Hij wist niet dat ik in mijn brein een man was. Uiteindelijk zijn we uit elkaar gegaan. Ik kon er niet meer mee omgaan dat mijn spiegelbeeld me iets anders vertelde dan mijn gevoel. Mezelf verloochenen was geen optie meer en dus ben ik in Amerika in transitie gegaan.'

Trotse baas
'Eenmaal terug in Europa was mijn paspoort het enige vrouwelijke aan mij. Ik kon me herontdekken en had veel vragen. In Amerika had ik als man wat leren socializen van homo's, maar ik wist niet hoe ik me moest verhouden tot heteromannen. Tijdens deze zoektocht hield ik mijn mond, deels omdat ik het risico niet durfde te nemen dat mensen een ander beeld van

me zouden krijgen en deels omdat ik niet wist hoe ik erover moest beginnen.'

'Toen in 2016 mijn boek uitkwam moest ik wel met de billen bloot. *Aldus Sybren* is een autobiografische roman gebaseerd op de periode na mijn transitie. Mijn baas was trots, al nam ze wel meteen de gelegenheid te baat om dingen te vragen waarvan ik dacht: vraag je dit ook aan andere mensen? Ik vraag jou toch ook niet wat je in je broek hebt zitten?'

'Inmiddels werk ik zes jaar bij deze multinational. Veel collega's wonen in het buitenland en spreken geen Nederlands. Sommige mensen heb ik verteld van mijn transitie, sommige hebben mijn boek gelezen, sommige hebben het van andere collega's gehoord, maar van de meeste heb ik geen idee wat ze wel of niet weten. In ieder geval kan ik er nu over praten, mocht het ter sprake komen.'

'Ik zet me als vrijwilliger in voor organisaties om bedrijven te motiveren zich open te stellen voor alle genderidentiteiten, niet alleen voor culturele diversiteit of homoseksualiteit. Daar is nog een behoorlijke slag te slaan.'

'Onlangs heb ik het een collega verteld. Ik ken hem al vijf jaar. Het was hem nooit opgevallen'

'Transmannen zijn minder zichtbaar dan transvrouwen', zegt Micha Meinderts.

Remke Verdegem (61) werkt als productmanager bij het Nationaal Archief. Ze heeft twee kinderen (22 en 28 jaar).

Mijn leidinggevende was de tweede persoon met wie ik mijn geheim deelde. Zij "betrapte" me op het werk met enkellaarsjes met een bescheiden hakje onder mijn maatpak en vroeg me waarom ik die droeg. Ik heb haar toen verteld dat ik me meer vrouw dan man voel en dat ik daar zo aan toegaaf. Ze heeft me nooit ofte nimmer veroordeeld. Ik was destijds haar rechterhand en regelmatig vroeg ze me aan te schuiven bij overleggen met externen, waarbij ik dus met opgemaakte ogen en gelakte nagels verscheen. Ze heeft me de ruimte gegeven om mezelf te zijn. Die enkellaarsjes en mijn make-up deed ik het stiekem. Waarom ik blij weer uit en eraf, dat deed ik in een stil straatje of op het station.'

'Op dinsdag 8 december 2015 heb ik op het afdelingsoverleg tegen mijn directe collega's verteld dat ik voortaan als Remke door het leven zou gaan. Iedereen feliciteerde me, ze hadden mijn transitie van dichtbij meegemaakt. Mijn collega van de helpdesk bood spontaan aan mijn e-mailadres te wijzigen. Het was zo fijn om mijn nieuwe voornaam terug te vinden in mijn e-mailadres en op mijn businesscard. Ik voelde me zo gesteund. Zelfs toen er een delegatie

uit Oman overkwam, waar gevangenisstraf staat op homoseksualiteit, hoefde ik me niet anders voor te doen. Slechts één directeur vond het niks dat ik opgemaakt met klanten sprak, al hoorde ik dat pas toen hij een andere baan had.'

Stiekem verkleed
'Als mijn lieve vader me per ongeluk Remco noemt, en ik hem corrigeer, vindt hij mij overgevoelig. Mensen hebben geen idee wat ik heb doorstaan.'

'Mijn dubbellevens begon op mijn zevende. Mijn broer bouwde met blokken, ik had interesse in mijn moeders kledingkast. Tot mijn vader het geen goed idee meer vond dat ik mijn moeders trouwjurk droeg. Verkleedpartijtjes waren iets voor meisjes. Dus deed ik het stiekem. Waarom ik blij was van schoenen met hakken wist ik niet. De enige informatiebron was de bibliotheek, maar ik durfde niet te vragen naar een boek over een jongen die een meisje wil zijn.'

'Op mijn 13de las ik over bijeenkomsten voor mannen die zich vrouw voelden. Dat gaat over mij, dacht ik. Ik was opgelucht. Er waren meer mensen als ik. Tegelijkertijd wist ik ook dat het iets was wat mannen stiekem deden. Dus besloot ik te zwijgen.'

'De middelbareschoolperiode was afschuwelijk. De rugzak met mijn geheim erin woog loodzwaar, mijn lijf veranderde in een lijf waar ik niet op zat te wachten en mijn hoop om spontaan borsten te krijgen, bleek een illusie. Ook toen ik in Amsterdam ging studeren, waar ik voor het eerst transpersonen op straat zag, hield ik mijn mond. Tot ik op mijn 21ste smoorverliefd werd op Linda. We zouden gaan samenwonen en ze had het recht te weten wie ik werkelijk was. Met het zweet in mijn handen deed ik mijn verhaal. Mijn angst om haar kwijt te raken, bleek onnodig. Ze had er geen problemen mee als ik me kleedde als vrouw, al deed ze wel de gordijnen dicht.'

'Toen we kinderen kregen, besloot ik mijn dubbellevens weer op te pakken. Ik wilde niet dat zij moesten lijden doordat ik mezelf wilde zijn. Dus was ik overdag de man des huizes en droeg ik zodra de kinderen sliepen of weg waren een jurk. Dit heb ik twintig jaar volgehouden. Nu denk ik: hoe? Maar ik deed het. Tot die gespletenheid me acht jaar geleden opbrak. Het heeft een paar jaar geduurd voor de kinderen het konden accepteren.'

'De weg die ik heb afgelegd, gun ik niemand. Ik heb de hoofdprijs betaald en afscheid moeten nemen van mijn grote jeugdliefde. Ze valt op mannen en ik bleek geen man te zijn. En toch, ondanks de offers die ik gebracht heb, is dit het me allemaal waard. Ik ben nog nooit zo gelukkig geweest. Eindelijk kan ik zijn wie ik echt ben.' □

'Mijn collega van de helpdesk bood spontaan aan mijn e-mailadres te wijzigen naar mijn nieuwe voornaam'

Remke Verdegem leidde lang een dubbelleven: 'Ik wilde niet dat mijn kinderen moesten lijden doordat ik mezelf wilde zijn.'